

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Liefde die verlangen wekt

Hij kusse mij met de kussen Zijns monds (Hooglied 1: 2a)

In gedachten begeven we ons naar het paleis van Salomo. Ergens in dat prachtige, indrukwekkende gebouw bevindt zich een jonge vrouw. Ze is diep in gedachten verzonken. Van de buitenkant kan men haar gedachten niet lezen. Maar dan ineens komen er woorden over haar lippen. Woorden die verraden waar haar hart vol van is: 'Hij kusse mij met de kussen Zijns monds'. Daarvan zijn haar gedachten dus vol geweest. Van haar Liefste. Wie is deze vrouw?

Let u eens op haar gezicht. Daar is iets opvallends aan te zien. Het is zwart. We horen het deze vrouw zeggen: 'Ziet mij niet aan, dat ik zwartachtig ben, omdat de zon mij beschenen heeft'. De vrouw heeft een door de zon donker gekleurd gezicht. Ten tijde van de Bijbel was zo'n door de zon verbrand gezicht een bewijs van armoede. Van een nederige, geringe afkomst.

Dat vertelt deze jonge vrouw ook. Ze zegt in vs. 6: 'de kinderen van mijn moeder waren tegen mij ontstoken, zij hebben mij gezet tot een hoedster der wijngaarden'. Dat was haar vroegere bestaan: ze moest dagelijks de wijngaard bewaken in de brandende zon. En dat in een gevaarlijke omgeving. Want elders in Hooglied lezen we dat ze geroepen is 'van de woningen der leeuwinnen en de bergen der luipaarden'.

Maar nu treffen we deze jonge vrouw aan in het paleis van Salomo. Hoe kan dat? Omdat er in haar leven een wonder is gebeurd. Koning Salomo – de koning in al zijn heerlijkheid – heeft deze arme, zwarte vrouw opgezocht. Hij heeft zich aan haar bekend gemaakt. Hij heeft zijn liefde aan haar verklaard. Hij heeft haar bevrijd uit die verschrikkelijke omgeving van leeuwinnen en luipaarden. Hij heeft haar in zijn paleis gebracht. Hij heeft haar gekust. Wonderlijk! Wat heeft die machtige, rijke, wijze koning toch gezien in dit eenvoudige meisje van het platteland met haar zwarte gezicht?

De zwarte bruid is een beeld van de Kerk van Christus. Is Gods Kerk niet van nederige, ellendige afkomst? Wat was er van u te zeggen, kind van God, toen uw Bruidegom u opzocht? Waar bevond u zich toen? In een verloren toestand. U lag daar, 'geworpen op het vlakke des velds, om de walgelijkheid van uw ziel'. U lag daar, 'dood door de misdaden en de zonden'. In uw hart leefde vijandschap tegen God en tegen Christus. U wilde tot Hem niet komen. Ten diepste haatte u God en uw naaste. En tegelijkertijd was u vervuld van grote, hoogmoedige gedachten over uzelf. U was mismaakt, verminkt door al die zonden die u

had gedaan. Uw toestand was hopeloos, want uw hart was een bron van steeds nieuwe zonden.

Toen Christus u opzocht, had Hij alle reden om Zijn aangezicht van u af te keren. Om u te verdoemen. Maar, o wonder, Hij zocht u op. Hij sprak tot u. Hij onderwees u. Hij liet als de grote Profeet licht opgaan over uw leven. Hij liet uw zonde zien. Hij liet de bron zien, waaruit het alles voortkwam. Hij liet uw verlorenheid zien. Hij liet uw doemwaardigheid zien. Hij overwon uw hart, als de eeuwige Koning. Hij bracht u op de knieën, aan Zijn voeten. Hij verootmoedigde uw hart. Hij doorboorde uw hart met Zijn pijlen. Hij heeft Zich bekendgemaakt aan u. Hij heeft Zijn liefde verklaard aan uw hart. Hij heeft u omhelsd. En toen mocht u Hem omhelzen. Hij nam u met Zich en gaf u een plaats in de vertrekken van Zijn paleis.

Toen u daar na verloop van tijd de spiegel weer voorgehouden kreeg, zag u het. Dat uw aangezicht nog steeds zwart en zwartachtig was. Toen is uw hart daar nog meer onder verbroken. Toen hebt u nog dieper gebogen. Dat de Heere wilde omzien naar u, was een wonder. Maar dat de Heere zo'n onverbeterlijke zondaar ook nog in Zijn paleis wil houden, is nog groter.

En toch, hoe groot het is om in Zijn paleis te zijn – uw hart gaat naar Hém uit. Als u Zijn uitnemende liefde ervaren hebt, zult u ernaar verlangen uw zwarte gezicht te drukken aan Zijn borst. Zodat het niet meer gezien wordt. Dan verlangt u naar Zijn liefdesbetuigingen: 'Hij kusse mij met de kussen Zijns monds!'

A.J.T. Ruis

De volle raad Gods

In het vorige artikel heb ik geschreven dat we niet té veel waarde moeten hechten aan de dromen die ex-moslims zeggen te hebben gehad. Want je wordt geen kind van God door een droom, maar door wedergeboorte, geloof en bekering. Behalve veel instemming heb ik ook kritiek op dat artikel gekregen. Ook in de vorm van verhalen van mensen die zeggen een droom of visioen te hebben gehad, of die een stem zeggen te hebben gehoord. Wat mij opviel, is dat al die ervaringen positief waren. Niet één had een negatieve droom. Niet één hoorde een oordeelswoord. Maar... als de Heere nog steeds werkt door een droom, zoals velen beweren, dan zal Hij dat toch op dezelfde manier doen zoals we dat in de Bijbel lezen? Niet alleen openbaringen van Zijn genade, maar toch ook van Zijn oordeel? En geven die louter positieve verhalen dan ook niet te denken?

De schenker vertelt het eerst zijn droom. Door de Geest der profetie legt Jozef de droom uit. Het is hem duidelijk dat de schenker onschuldig is. Daarna vertelt de bakker zijn droom. Ik geloof dat die volgorde niet toevallig gekozen is. De schenker heeft niets te verbergen gehad. En hij vreesde de uitleg van Jozef niet. Maar de bakker voelt zich niet vrij in zijn geweten. Hij wil eerst maar eens afwachten wat Jozef gaat zeggen. En dat valt mee! Heel treffend staat er in vers 16 'Toen de overste der bakkers zag, dat hij een goede uitlegging gedaan had...' Toen durfde hij ook. Hij had gezien hoe hij drie korven op zijn hoofd had, met allerlei kostbaar gebak. Maar hij zag ook dat de vogels dat gebak wegpikten. En wat zou dat nu betekenen? De bakker hoopte dat Jozef voor hem ook van die positieve woorden had. Maar Jozef moest eerlijk zijn. Hij had zich op God beroepen. En daarom moest hij zeggen wat de Heere hem ingaf. En Jozef zag in dat de bakker schuldig was. Hij had de farao willen vermoorden. En daarom moest Jozef zeggen dat hij gestraft zou worden.

Mensen die geroepen worden om boodschapper van God te zijn, kun je herkennen aan het feit dat ze je eerlijk behan-

delen. De Heere gaf de opdracht aan de profeet Jesaja: 'Zegt de rechtvaardige, dat het hem wel gaan zal; maar wee de goddeloze, het zal hem kwalijk gaan' (Jesaja 3:10). Daar zijn de ware knechten van God aan te herkennen. Die weten zich door God geroepen en die kunnen daarom niet anders dan Gods Woord verkondigen. En dat was in het geval van de schenker wel makkelijk. Maar Jozef moest Gods boodschap ook aan de bakker verkondigen. En natuurlijk had hij doekjes om die boodschap kunnen winden. Maar dat deed hij niet.

Jonge mensen, wij worden door het Woord van God eerlijk behandeld. Dus moeten de dominees je ook eerlijk behandelen. Die moeten niet alleen spreken van Gods liefde en barmhartigheid. God spreekt in Zijn Woord ook over de zonde. En dat het loon van de zonde de dood is. Maar deze boodschap gaan we in steeds meer kerken missen. Ook in de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Maar een dominee heeft geen keus. En hij mag de woorden en beelden die de Schrift gebruikt, niet verzwijgen. Hij mag het ook niet anders zeggen. Jozef moest tegen de bakker zeggen dat hij aan een hout gehangen zou worden en dat de vogels zijn vlees zouden eten. Een prediker moet spreken ook met de woorden die God hem vóór zegt. Waarom zou de Heere spreken van een eeuwige verdoemenis? Waarom zegt Christus dat er een plaats is waar wening is en knersing der tanden? Omdat dat zo ís! Het is een realiteit!

Maar dat willen we liever niet horen. Wij zijn wat dat betreft net als de overste der bakkers. Die wilde een gunstige uitleg. Zo is de mens van nature. 'Spreekt tot ons zachte dingen' (Jesaja 30:10). En dat is voor een prediker een ontzaglijke verleiding. Om op de preekstoel en bij de huizen zachte dingen te spreken. Vandaar dat er zoveel valse profeten zijn. Die tegemoet komen aan de wensen van de bakker en die een goede uitleg geven. Ze schrappen een belangrijk deel van Gods Woord en kunnen Bijbelse woorden als 'toorn' en 'hel' niet meer uit hun mond krijgen.

En nu mogen die woorden niet te pas en te onpas gebruikt worden. Maar ze mogen beslist niet verzwegen worden. De Bijbel zegt dat de volle Raad Gods verkondigd moet worden. Dat wil zeggen: leven én dood, hemel én hel, vergeving én vergelding.

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

We horen en lezen van schokkende dingen. Dingen of omstandigheden die niet langs ons heen gaan en wat doen. Nu kunnen we ook iets lezen wat ons treft en leerzaam is. Ik denk aan wat gezegd is van het Apostolicum. De twaalf artikelen van het christelijk geloof.

Het Apostolicum is geen tweede Bijbel. Het geeft twaalf maal een grondregel van het belovende Evangelie. Gegeven wordt een korte formulering van de kapitale en kardinale punten van het Evangelie- geloof. In twaalf zinnen zegt de belijdenis wat ons nodig is te geloven. De twaalf artikelen worden vergeleken met twaalf touwen die van de hemel neerhangen tot de aarde en waaraan zich elke arme zondaar mag vastklampen. In ieder artikel ontvouwt zich het Evangelie en opent zich de hemel om een reddend beloftekoord neer te laten in de diepte van onze Godsvervreemding. De veelzeggende koorde, touwen van Gods eeuwige liefde hangen zelfs zeer laag. Geen handen om aan te grijpen, zelfs geen behoefte aan enig koord. De Heere wil het werken. Wat bij mensen en door mensen onmogelijk is, is mogelijk door God. Hij geeft zelfs in de grote nood, die er is door eigen schuld, geloofsogen om te zien, een geloofshart om te verstaan en een geloofshand om aan te grijpen. Bijzonder een christen kan daarvan spreken. Vanuit de praktijk van elke dag. Er staat duidelijk en niet vergeefs in zondag 7: Wat is een christen nodig te geloven? De vraag kan leven: Is dit wel zo? Een christen is toch schatrijk. Een christen heeft een Vader. Een Zaligmaker. Een Borg en Middelaar. Een Verzoener. Een Plaatsbereider. Dit is zo. Het staat vast. Men leeft en sterft door, in en met Jezus Christus. Jezus zegt: Ik ben de Wijnstok. Mijn Vader is de Landman en gij de ranken. De

Het Apostolicum (11)

verbinding met de wijnstok is rijk en is zichtbaar. De rank is er door de Wijnstok. De rank leeft door de Wijnstok. Is afhankelijk voor groei, bloei en vrucht van de levenssappen uit de Wijnstok. Een christen is door verbinding één met Christus en door Hem leeft een christen. Men is rijk, maar arm. Vol gebrek. Afhankelijk. Als Israël op de woestijnreis. Zelfonderhouding is in geestelijk opzicht uitgesloten. De algemene genade werkt niet in de bijzondere genade maar is daarvan onderscheiden. De bijzondere genade Gods in Christus wijst op en spreekt van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Vastgelegd in het Woord en zo sprekend in de belijdenis. Wie daarbij leeft ziet daarnaar uit. Een mens in nood, nooddruft, wordt opgewekt om te geloven in. Gelijk een Israëliet elke morgen uit de legerplaats ging om manna te verzamelen. Veertig jaar lang gaf de Heere manna. Elke morgen zag en ondervond men de heerlijkheid des Heeren. Een blijvende werkelijkheid. Elke dag zorgde de Heere voor eten en voedsel voor de dieren. Veertig jaar lang. Omkomen van honger en gebrek was uitgesloten. Wel door andere omstandigheden ging men heen. De blijvende zorg kon in 's Heeren toezegging vastliggen in het betalende, verzoevende werk van de lijdende Borg. Honger en dorst waren Hem bekend en we weten bijzonder wanneer. De zorg van de Heere is er ook in onze tijd. Wij maken toch niet de dienst uit, wij kunnen toch niet voor onszelf zorgen. Het is geen vrome leus wanneer gezegd wordt dat de Heere ook zorgt in onze tijd. Aan de zorg en leiding van de Heere is alles gelegen. We worden door het zingen van bepaalde Psalmen toch niet veroordeeld, maar bemoedigd. Iets van onze levensgezindheid schittert door in het wijzen op of spreken van de zorg en onderhouding van de Heere. Het spreken van een ouder of grootouder gaat mee het leven in. Hetzij dat gij eet, hetzij dat gij drinkt of iets anders doet, doet het al ter eer van God. Dit op zich is geen wettische eis, maar een evangelische plicht. Nu dienen we wel te onthouden dat de wettische eisen en plichten door het kruiswerk van Jezus Christus niet

zijn verminderd of voor ons geen waarde meer hebben. Het woord geestelijke vrijheid kan verkeerd verstaan en uitgelegd worden. De levenshouding laat het zien. Een christen kent de Wet als levenswet. Gedurende het hele leven. Met nadruk zegt de Heere Christus: Meen niet dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden, maar om te vervullen (Matth. 5:17). De kanttekening hierbij zegt: "De leer der Wet of der Profeten te veranderen of te niet te doen." Bij het woord 'vervullen' tekent de kanttekening aan: "Dat is te verklaren, te onderhouden, en wat te voren afgebeeld en voorgezegd is, te volbrengen." In Romeinen 3 wijst Paulus op de rechtvaardiging door het geloof. In vers 31 lezen we: Doen wij dan de Wet te niet door het geloof? Dat zij verre; maar wij bevestigen de wet. Wat dat laatste betekent wordt toegelicht in de kanttekening. Van betekenis. Zeker voor het geloofsleven. De Wet blijft de Wet. Maar dan door het betalende, verzoenende werk van Christus Jezus is de Wet een Wet der liefde. Geleid, beheerst en gedreven door de Heilige Geest. Een christen leeft bij Psalm 119:83 (berijmd) en zeker bij wat de twaalf artikelen van ons christelijke geloof vermelden. Tot onderwijs, tot kracht, tot troost, worden we gewezen op de personen Vader, Zoon en Heilige Geest. Hun heil voor dit en het toekomstige leven wordt benadrukt. De moeite waard te overdenken, te kennen, nader te kennen, te geloven, dat is bijzonder nodig te hebben, te spreken met het vertrouwen, het vertrouwen op. Te belijden. Iemand vergeleek de twaalf artikelen met een open honingraat waar de honing uitdrupt met het doel om te proeven. Sprekend beeld. Is proeven ons bekend en zo gebruiken met genieting?

M.C. Tanis

Er zijn ook valse profeten onder het volk geweest...

2 Petrus 2: 1-3

Petrus profeteert dat er in de laatste dagen valse leraars zullen opstaan die Gods kinderen proberen te verleiden. In het Oude Testament waren er valse profeten, in het Nieuwe Testament zullen er valse leraren zijn. Zedekia was in de tijd van Achab een valse profeet. In het Nieuwe Testament heeft de Heere Zijn Geest in meerdere mate uitgestort dan in het Oude Testament. Maar dat wil niet zeggen dat er geen valse profeten meer zullen zijn. Valse profeten veroorzaken aanvechting en verleiding. Veel genade neemt de aanvechting door de satan niet weg. Als de waarheid duidelijk wordt gepredikt, kunnen de mensen Gods kinderen napraten. Sommigen menen zoveel genade te hebben dat zij niet bang hoeven te zijn voor verzoeken. Het is onterecht dat zulken geen tegenstand bieden aan de verzoeken. Bedenk dat de weg naar de hemel eng is. Wie niet strijdt, komt niet in de hemel. Als de duivel u niet aanvalt, bent u nog in zijn macht. Wie met Christus strijdt, zal ook met Hem heersen. Wie wordt aangevochten, kent genade. Er zullen valse leraren zijn. Vals in de leer of in het leven. De genadeleer veranderen zij in ontuchtigheid. En dat onder de schijn van waarheid, alsof zij gekocht zijn door het bloed van Christus. Zij voeren verderfelijke ketterijen in. Van Gods Woord maken zij vergif. In hun eigen ogen zijn zij gekocht door Christus, maar in werkelijkheid is dat niet zo. Zij zijn te lui om de waarheid ijverig te onderzoeken. Christus wordt verloochend door hun zondige werken. Zij verdraaien de leer. De leer van de verkiezing en de volharding wordt misbruikt tot zorgeloosheid. De leer van de blijvende onvolmaaktheid wordt een dekmantel voor de zonden. Als vleselijke mensen veranderen zij de leer der genade in ontuchtigheid. Er waren veel verderfelijke dwalingen in de kerk ten tijde van Lodenstein. Zelfs de rustdag werd niet ijverig gehouden. Sommigen meenden dat de Wet niet meer gold. Zo kregen de Rooms en stof om te zeggen dat Gereformeerden haters van goede werken zijn. De onvolmaaktheid werd misbruikt om te zondigen en men werd niet uitgedreven tot Christus. Lodenstein spoort aan Gods Woord ijverig te onderzoeken en te waken tegen hoogmoed, luiheid en vleselijkheid: Ken de leer en doe goede werken. Bidt om de Waarheid te mogen verstaan. In 2 Petrus 2:2 staat dat velen de verderfenissen van de valse leraars zullen navolgen. Dat geeft oorzaak om de weg der waarheid te lasteren: men zal zeggen dat de leer der waarheid een zondig leven toelaat. De valse leraren maken van u een koopmanschap, dat wil zeggen dat zij u tot slaven van de zonde maken. Daarentegen is Gods Woord de gezonde leer die zielen gezond kan maken wanneer zij ziek zijn. Valse leraren zullen verderfelijke

ketterijen bedektelijk invoeren. Zij zeggen niet openlijk laat ons de duivel en de zonde dienen. Zij belijden de waarheid, maar leven goddeloos. Als een ambtsdrager die de waarheid belijdt teveel drinkt of kaart of het zevende gebod overtreedt, kunnen kerkmensen gaan denken: dan is dat blijkbaar geen zonde. Lodenstein roept op alles te toetsen aan Gods Woord. Alleen de zuivere leer van Christus dient de regel voor het leven te zijn. Valse leraren roepen op niet veel achting te hebben voor de predikant of voor wat hij zegt. Dat noemen zij Rooms, zij zeggen dat dit net zo erg is als blindelings doen wat de roomse geestelijken zeggen. Lodenstein schrijft: “Maar gij moet een recht getrouw leraar wel achten en eren om zijns werks wil en zijn woord doen; want dat staat vast, dat zij u niet leren, als wat met Gods Woord overeenkomt. Het fundament is goed, maar ’t gevolg daaruit is vals, als ik geen middelen moet aanwenden; want Gods Geest moet in mij werken; dat is waar, maar de zaak is vals.” “Al is men geleerd, gaat daarop niet aan; want de geleerdheid kan u niet godzalig maken; ’t is een vroom Christen die Gode behagelijk is; laat u door anderen niet verleiden, Christus zou u niet van nut zijn, en een Christennaam niet baten; maar men moet alleen de werken van Gods Geest volgen, die moet u leiden in de waarheid. Men kan waarheid leren, en uit de woorden daarvan een ketterij nemen. Ik zeg tot u alleen: men kan niet volmaakt zijn. De een denkt: nu, ja, dat is een troostelijke leer, anders was er geen troost voor mij, en daarop leeft men los henen. De ander denkt: dat is een boze leer, nu moet ik arbeiden, ’t komt dan niet van lezen of geleerdheid, maar ’t moet alleen van Gods Geest afkomen. Volgt dan iemands leven na, laat u geen naam verleiden, noch van de geleerdste theoloog, hij mag zulk een grote naam hebben als hij wil. Is hij wijs en geleerd, ’t is niemandal, dat kan u niet godzalig maken; maar alleen de Geest des Heeren, die u door een zuivere spiegel van Christus en Zijn Woord, wil doen zien Gods heerlijkheid, en naar dat heilig beeld veranderen, van genade tot heerlijkheid, om eeuwig Jehova te kennen en te zien van aangezicht tot aangezicht, gelijk Hij is, en zoals zij van Hem gekend zijn; als Hij zeggen zal: Komt gij, die over weinig zijt getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten, gaat in in de vreugde uws Heeren, en beëft een Koninkrijk, dat voor u bereid is, voor eeuwig.

A. van Heteren

CATECHESE

Catecheten zullen druk bezig zijn na te denken over de komende winterperiode. Er is bezinning op de methode die gebruikt gaat worden, de indeling in groepen is van belang, de uren moeten vastgesteld worden en ook de persoonlijke voorbereiding is belangrijk.

Dit geldt de catecheten. Het zou mooi zijn als ook de jeugd zich zou bezinnen op de komende leertijd. Voor de ouderen is er de vraag naar de belijdeniscatechisatie-, de jongeren krijgen misschien vast wat voorzorg van de ouders. Hoe kijken we tegen deze vorm van onderricht aan? Predikanten en andere pastoraal werkers zullen vast wel enig gevoel van bezorgdheid bij zichzelf waarnemen. Je kunt er tegen op zien. Het lijkt me goed dat ouders enig vermoeden hebben van de zorgen van de catecheet. Dat schept de mogelijkheid van meelevens en meebidden. Waar kun je zo al tegenop zien?

Een voorname zorg geldt het bewaken van de orde. In het Onderwijs raken veel leraren overspannen, zo lijkt het. Het kan leiden tot een groot probleem. Als je overwicht niet bijster groot is, kan het erom gaan spannen. Het zou kunnen uitgroeien tot een obsessie. Meestal zullen we daar dan geen last van hebben.

Een andere vraag is echter: hoe kunnen we de jeugd interesse bijbrengen voor de vele geestelijke vragen en desbetreffende antwoorden? In bepaalde leeftijdsgroepen is die belangstelling er nauwelijks. Bovendien hebben we te maken met een groepsdynamiek. De een wil voor de anderen niet de indruk wekken een serieuze indruk te maken. Er kan sprake zijn van een masker. We houden ons van de domme en doen net of we buiten bereik van de leiding zitten. Dat kan de catecheet de indruk geven dat zijn werk een gevecht tegen de bierkaai is. Bij navraag blijkt de groep vrijwel niets van de vorige keer overgehouden te hebben. Teleurstellend! Toch moeten we ons daar niet op verkijken. Ik heb naast deze afstandelijkheid ook mogen waarnemen dat er toch veel meer blijft hangen dan we zouden denken. Hoe het anderen vergaat, weet ik niet. Ik mag zeker (in Damwoude) niet klagen over een negatieve instelling bij de jeugd, al verschilt dat wel per groep en leeftijd. Het voornaamste is dat er een vertrouwelijke sfeer ontstaat en daar moeten we van twee kanten aan werken. Laat de dominee geïnteresseerd zijn in het wel en wee van de jongeren. Weet hoe ze heten en onthoud wat je over hen persoonlijk hoort. Leg met ieder van hen contacten die wederzijds een sfeer van vertrouwen scheppen.

Een belangrijk facet is het bestuderen en het leren van de stof. Het grote probleem! Daarom zijn velen er toe overgegaan om hieraan maar niet teveel aandacht te schenken. Hoe komt het dat de jongelui weinig lijken te kunnen onthouden? Misschien hangt het samen met het nieuwe leren op de scholen: je hoeft alles niet uit je hoofd te kennen, als je het maar weet te vinden.

Daarnaast speelt er nog een andere zaak. Hoe zien we de catechisatie? Is het een verlengstuk van de preek of is er voldoende interactie? Kan het gebeuren dat er een gesprek op gang komt en dat je aanlandt bij de wezenlijke vragen waarmee jongeren worstelen? Heeft de jeugd eigenlijk wel veel problemen? Dat wordt meestal wel zo gesteld. Een deel heeft ook te

kampen met veel vragen. Er zijn er echter ook die over dat soort vragen niet lang wakker zullen liggen.

Waar de jeugd tijdens de kerkdiensten slechts passief toehoorder is, daar is het gewenst dat ze zich tijdens de catechisatie vrij en spontaan mogen uitspreken. Dus geen preek, maar een gesprek. Ook geen dialoog in die zin, dat leiding en jongeren samen een gulden middenweg kiezen. Stimuleer de zelfwerkzaamheid van de jeugd door blinde vragen te gebruiken. Laat de jeugd zelf eerst de les doorlezen en laat hen zelf aangeven welke woorden of begrippen zij moeilijk vinden. En jongelui, ga met je vragen ook eens naar je grootvader; dat kan verrassend werken!

Wat de catecheet betreft: heeft hij liefde voor dit werk en voor deze jongeren? Kijkt hij ook heen door moeilijke karakters en afwijzende bejegening? Het kan de preken verrijken.

In ieder geval lijkt het me een verkeerde aanpak als dit werk onder de jeugd uitbesteed wordt aan gemeenteleden, bijvoorbeeld aan een toegewijd echtpaar. Een predikant die er voor de gemeente wil zijn, kan en mag zich niet onttrekken aan dit werk. Hij moet juist willen weten wat er leeft onder het jonge volk. Dat houdt zijn preken fris en eigentijds. Onze Catechismus verbindt het onderwijs mede ook met het predikambt.

Er zal ook gezocht moeten worden naar een leergang of een leerboekje dat aansluit bij de gedachten van de catecheet. Er zijn in onze gemeenten allerlei leerboeken in omloop. De serie "Vast en zeker" heeft lange tijd als goede leerstof gediend. Er was goed mee te werken. In moderne kringen van onze kerken volgt men een andere opzet. Deze zullen ons minder aanspreken. Verder zijn er ook enkele predikanten die boekjes hebben samengesteld en die ook door collega's kunnen gebruikt worden. Ik heb het niet in beeld wat er allemaal voorhanden is.

Er zullen echter ook broeders zijn die een eigen methodiek gebruiken. We beschikken tegenwoordig over veel moderne middelen. We kunnen de leerstof makkelijk copieren, zodat we niet meer echt afhankelijk zijn van uitgegeven boekjes. De catechisanten kunnen een opbergsysteem gebruiken en ook daaraan is geen gebrek. Ik zie hier voordelen. Ieder kan zijn les zo indelen, zoals hij dat wil. Het krijgt dan een persoonlijke invulling. Er kan worden ingezoomd op actuele en lokale situaties, op het schoolonderwijs dat in een bepaalde regio bezocht wordt. Ook kan de eigen gemeente duidelijker bij alles betrokken worden. Voor de predikant heeft het dit voordeel dat hij zich ook grondig moet voorbereiden op elke nieuwe les en dat de stof een verlengstuk is van zijn persoon. Hier zullen ook wel schaduwkanten aan zitten, maar er zijn stellig ook voordelen aan verbonden.

Vooral: laat het onderwijs van Christus tot voorbeeld dienen. Hij leerde de schare. Eerlijk, met liefde en met geduld.

P. Roos

De geestelijke wapenrusting (8)

Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs... (Efeze 6: 16a)

De vorige keer hebben we een begin gemaakt met het nadenken over het 'schild des geloofs'. Twee dingen zijn toen aan de orde gekomen. Allereerst dat het geloof een gave van God is. In de tweede plaats dat het zaligmakend geloof zich in het bijzonder richt op Christus.

Tweeënzeventig preken

Het lijkt me nuttig om eerst aan de hand van één van de Schotse schrijvers nog eens wat verder na te denken over het waar, zaligmakend geloof.

Om die reden sla ik met u een dik boek op. Het draagt de titel *Christ Crucified* en bevat de tweeënzeventig preken die James Durham in de grote kathedraal van Glasgow gehouden heeft over Jesaja 53. Het boek is nog verkrijgbaar in een oude Nederlandse vertaling onder de titel *Christus gekruist of het Merg des Evangeliums*. Niet zo makkelijk te lezen. Maar wanneer u honger hebt, zult u er toch wel smaak in krijgen.

In de vierde preek (in de oude Nederlandse versie is dat trouwens de tweede preek, omdat de vertaler verschillende preken heeft samengevoegd) wijst Durham er eerst op, dat er – menselijk gesproken – aan vier voorwaarden voldaan moet zijn, wil iemand tot waar, zaligmakend geloof komen.

Het Evangelie

Allereerst 'moet het Evangelie tot een volk komen'. Durham bedoelt daarmee: de Heere moet predikers naar een volk sturen, die de mensen voorhouden dat er 'een weg is tot rechtvaardigmaking van zondaren door Christus Jezus, en dat zij door Hem voor God aangenaam kunnen zijn'.

Dat is een voluit Bijbels gegeven, waarop ook ds. Kempeneers in zijn artikel over dromen recent gewezen heeft. We horen er de echo in van het apostolisch woord uit Romeinen 10: 'En hoe zullen zij in Hem

gelooven, van Welken zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen zonder die hun predikt? En hoe zullen zij prediken indien zij niet gezonden worden?

In de tweede plaats moeten mensen – zo schrijft Durham – een verstandelijk begrip hebben van deze dingen. 'Daar moet een verstaan van deze dingen zijn, een begripen in het oordeel wat het is. Men kan niet geloven, tenzij men hoort en verstaat wat men hoort ... dus men moet kennis hebben van de volheid van de Middelaar, van de vrijheid van het verbond en van de krachtadigheid van het geloof om Christus de onze te maken'.

U begrijpt: Daarmee willen we niet ontkennen dat de Heere ook zaligmakend kan werken in het hart van jonge kinderen en mensen met een ernstige verstandelijke handicap. Maar gewoonlijk werkt de Heere onder de prediking op het verstand in, als Hij een mens voorbereidt op het ware geloof.

Historisch geloof

In de derde plaats is het nodig – zo schrijft Durham – 'dat er een kennis is van onze eigen staat, zoals dat wij onder de zonden zijn, dat wij verloren en onder de vloek zijn; helemaal machteloos en onbekwaam om onszelf door iets dat in ons is, of dat door ons gedaan kan worden, te verlossen; dat onze mond gestopt is, en dat wij voor eeuwig verloren zijn als wij geen Borg en Zaligmaker verkrijgen'.

In de vierde plaats is het nodig dat we een historisch geloof hebben 'om te geloven dat er een volheid en algenoegzaamheid in Christus is, dat Hij machtig is om ons te helpen, en om de schuld der zonde weg te nemen in allen die op Hem rusten'.

Durham schrijft daarna: 'Deze dingen moeten in het algemeen geloofd worden, voor en aleeer de zondaren op Hem rusten kunnen tot hun eigen zaligheid'.

Voorwaardelijk?

Nu zou bij deze of gene de gedachte kunnen opkomen: Is Durham hier niet voorwaardelijk? Het zou wel eens kunnen dat dat in onze tijd veel te snel geroepen wordt. Want vergist u zich niet: James Durham staat bekend als iemand, die – volgens één van zijn tijdgenoten – het Evangelie zo ruim preekte, dat de zilveren koorden van genade laag hingen en de aarde raakten. En het kleine, bekende boekje dat in de geschiedenis van de Schotse Kerk zo'n zegenrijke werking heeft gehad – ik bedoel de *Sum of Saving Knowledge* [Hoofdsom van zaligmakende kennis] – was geschreven door David Dickson en James Durham.

Maar dezelfde Durham schroomt niet om ook bovenstaande dingen te schrijven. En voor andere predikers uit de Schotse traditie geldt dat niet anders. Wie de verhandeling van Ralph Erskine over het Gescheurde Voorhangsel leest, vindt daarin een bewogen en dringende oproep tot het geloof. Maar niet minder een vaste overtuiging dat geen andere zondaar tot Christus komt dan degene bij wie het voorhangsel van zijn eigen hart gescheurd is. Het is een arme, ontdekte zondaar, die – door de genade van God en door de werking van Zijn Geest – waarde zal vinden in Christus.

Durham schrijft het in krasse bewoordingen: 'Men hebbe hier te weten, dat het zo'n zaak is die onmogelijk klaar te maken is voor een trots en onverootmoedigd zondaar; het is alleen een arme ootmoedige ziel die het kan begrijpen. En voor zo'n ziel zal een half woord genoeg zijn om het te verstaan'. Voor ons ook?

A.J.T. Ruis

Kiezen

“Ik hoor wel eens van de kansels, in ons kerkverband en daarbuiten en ook gewoon van mensen vanuit de gemeente dat je voor Jezus moet en kunt kiezen. Vaak met een verwijzing naar Jozua 24:15. Daar staat: Kiest u heden wie gij dienen zult. Is dat wel juist?”

Zoals beloofd komen wij nu terug op deze wel heel belangrijke vraag. En laat ik het meteen duidelijk maken dat een dergelijke taal me helemaal niet aanstaat: kies voor Jezus. Als er ook al mensen zijn binnen ons kerkverband en zelfs predikanten die dit zeggen, dan zijn ze allereerst van de prediking binnen onze kerken afgeweken, waar dergelijke taal nooit gebezigd werd, maar bovenal van Gods Woord. Waar Gods Woord oproept tot een keuze, zoals in het geval van Jozua 24, is het een duidelijke oproep tot bekering. En God heeft het volste recht om tot bekering op te roepen, al is een mens dood in de zonden en in de misdaden. Ook al is de wedergeboorte een Godswerk, toch plaatst de Heere Jezus Nicodemus, en ons, voor de eis: Gij moet wederom geboren worden.

Een oproep tot bekering, waarmee de Heere ons ernstig en welmenend maant om de brede weg, waarop we geboren worden, te verlaten is heel wat anders dan de slogan ‘Kies voor Jezus’ die je met name in een tijd van verkiezingen nogal eens tegenkomt. We moeten altijd dicht bij de bijbel blijven, want doe je dat niet, je struikelt gewis. In de nacht dat Nicodemus tot de Heere Jezus kwam, (want dat kan een mens wel, ook een onwedergeboren mens; ach, hoe velen kwamen er in Zijn aardse omwandeling immers tot Hem!) zei Jezus niet tegen Nicodemus dat hij het beste maar gelijk voor Hem kon kiezen, maar sprak Hij Hem van de liefde van God, Die Zijn Zoon naar deze gevallen wereld zond, opdat wie dan ook in Hem zou geloven, eeuwig leven zou hebben en niet verloren zou gaan. Hij sprak dus niet alleen van de noodzaak van de wedergeboorte, maar ook over de noodzaak van geloof. Wedergeboorte en geloof zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De oproep tot bekering wordt echter vergezeld van de belofte van bekering; bekering is niet alleen nodig, maar ook mogelijk. Maar: niet bij een mens vandaan!

En dat is iets wat wij nooit mogen vergeten. Sprak de Heere in diezelfde nacht immers ook niet van het wonderlijke werk van de Heilige Geest? Hij is de Derde Persoon in het Goddelijk Wezen. En in een “kies voor Jezus evangelie” is de mens de derde persoon op wie het nu aankomt. God zond Zijn Zoon, Zijn Zoon gaf Zichzelf en nu staan wij voor de beslissing dit evangelie aan te nemen of te verwerpen. Zo wordt een nota bene gevallen menskind met een verdorven en vijandig hart van nature gepromoveerd tot een verstandig en in waarde gehouden mens, van wie gevraagd wordt een goede keus te maken. Met de veronderstelling dat hij als redelijk denkend mens tot de juiste beslissing zal komen, namelijk Jezus aannemen als zijn Zaligmaker. Welnu, deze leer is de mens verhogen en God en Christus en de Geest vernederen. Alsof God afhankelijk is van de keuze van een mens!

Ik begrijp de reactie van Jozua op de enthousiaste keuze van

het volk om de Heere en niet de afgoden te dienen daarom heel goed. Ze steunen op hun eigen kracht. Ja hoor, wij zullen de Heere dienen. Hoe durft een volk met zo’n droevige woestijngeschiedenis zo iets te roepen! Kennen zij de arglistigheid van het hart dan nog niet? Weten ze dan nog niet dat een mens in Adam reeds een keuze heeft gemaakt, een verkeerde keuze? Hebben ze dan geen enkel besef van de onwil van een mens, die alles wil, behalve God? En om daar nu achter te komen hebben wij de Heilige Geest nu nodig. En hoe werkt de Geest. Altijd door het Woord. Het Woord, de verkondiging van het Woord volstaat. Dromen en visioenen hebben mensen met een volledige bijbel niet meer nodig. En waar het Woord der waarheid recht gesneden wordt, is de prediking ontdekkend, net zo ontdekkend als de woorden van Jezus tot Nicodemus. Als de ontdekkende prediking gaat minderen en op den duur ontbreken houden we niets meer over dan allemaal godsdienstige, vrome, aardige, goedwillende en gelovige mensen. En dat zijn nou net de mensen die geen Jezus nodig hebben. Die gezond zijn hebben de Medicijnmeeste niet nodig.

Hoe nodig is het dat ik de Adamskeuze van mijn boze hart leer kennen en eindelijk eens word die ik in wezen ben: een arm en verloren zondaar. Die mensen leren door Woord en Geest...kiezen. Kiezen voor en kiezen tegen. Want bij het kiezen voor hoort onlosmakelijk een kiezen tegen. Maar dat kiezen wordt een geloofskeuze. Een kiezen in het geloof, door de prediking in mijn hart gewerkt. Een Mozeskeuze. Een keuze voor Israels God en tegen de schatten van Egypte. En in en door het geloof ga ik verstaan dat aan mijn zaligheid een kiezen van God ten grondslag ligt. Voor Mozes tegen Egypte en voor de smaadheid van Christus koos, had God in Zijn welbehagen reeds voor Mozes gekozen. In de “kies voor Jezus proclamatie” hoor ik niets van goddelijk welbehagen. Tenslotte: de leer van “kies voor Jezus” kan een gevolg zijn van een waarneembare valse lijdelijkheid. Dat is ook niet juist. De woorden die Jezus sprak tegen Nicodemus wettigen geen lijdelijkheid. Maar de leer van “kies voor Jezus”: komt vooral voort uit een vijandschap tegen de leer van vrije genade. En tegen die achtergrond verdedigt men dan de zogenaamde verantwoordelijkheid van de mens. Maar we zijn toch verantwoordelijke mensen. Jazeker. De Heere spreekt Nicodemus dan ook daarop aan: gij moet! Maar juist zo, in het handhaven van mijn verantwoordelijkheid: kies u heden wie gij dienen zult, leer ik mijn nood zien. En mijn schuld. En mijn afkeer. En mijn onwil. En krijg ik de gepredikte Verlosser nodig, helemaal nodig, in alles nodig. Dat is: werkt uws zelfs zaligheid. Omdat Hij het willen en werken in mijn hart werkt. Hij maakt gewillig op de heerlijke dag van Zijn heirkraft. Mijn hart verkiest zo Hem als Een Die mij verloor. Als een volkomen Zaligmaker voor een totaal verloren mens. En dat is een levensles.

K. Hoefnagel

Praten over preken.

Een vervolg (1)

In de landelijke pers zowel als in enkele kerkelijke bladen kregen ze aandacht. De twee bijeenkomsten enkele maanden geleden in Veenendaal en Noordeloos. Ze waren georganiseerd door de deputaten eenheid van zowel onze als de vrijgemaakte kerken. RD en ND meldden het. En in één van de laatst verschenen nummers van *De Wekker*, gewijd aan het thema *Toe-eigening van het heil*, was er ook over te lezen. In ons eigen blad, dat van 5 juli 2016, gaf ik een korte impressie van de vergadering in Noordeloos.

De avonden waren bedoeld om als ambtsdragers van de twee genoemde kerken met elkaar in gesprek te raken. Waarover zouden ze moeten spreken? Over de prediking. Dat gebeurde ook. Het gesprek werd ingeleid door zowel een christelijke gereformeerde als een vrijgemaakt gereformeerde predikant. Zowel in de inleidingen als in het gesprek daarna kwamen 'de drie stukken' - ellende, verlossing en dankbaarheid - ter sprake. Hoe die opgevat en hoe die gepreekt (moeten) worden.

In mijn verslagje meldde ik al dat de algemene mening was dat deze drieslag van de catechismus niet bedoeld is om daarmee een chronologie in de heilsorde aan te duiden. Die gedachte wordt ook in de CGK maar nauwelijks meer aangetroffen, zo klonk het. In ons blad schreef ik als reactie daarop: *"Daarmee zijn we (...) bezig weg te schuiven van wat in de lijn van Ursinus, W. à Brakel, Hendrik de Cock en prof. L.H. van der Meiden, om maar enkelen te noemen, veel decennia lang gepreekt is."* Wie in deze reactie van mij de waarschuwing voor een hellend vlak leest, heeft het begrepen. De orde van onze catechismus heeft naar mijn stellige gedachte wel degelijk het tijdsorde-element in zich. Zo is het bedoeld, en zo moet het ook gepreekt worden. Met het oog op de ware leer. En met het oog op de ware troost.

Op deze stelling van mijn kant kreeg ik een collegiale reactie. Een heel sympathieke overigens. Met de bedoeling hierover nog eens in gesprek te raken. Mijn broeder verwijst in zijn schrijven naar de tijd dat hij zelf catechisatie ontving. Het was toen de catechisatieboekjes van ds. J.H. Velema druk in omloop waren. Deze verdedigde daarin de overtuiging dat we de Heidelbergse Catechismus niet heilsordelijk-chronologisch hebben te interpreteren. Een enkel citaat uit één van die deeltjes: "Men moet het zich niet zo indenken dat met de volgorde van deze stukken een *tijdsorde* bedoeld wordt: eerst heel de ellende door en daarna de verlossing en tenslotte de dankbaarheid. Bedoeld is een *logische orde*. Er moet een blijvende groei zijn in de kennis van deze stukken: hoe meer zondekennis, hoe meer behoefte aan verlossing en de Verlosser en hoe sterker de drang om dankbaar te zijn."

Ik erken: deze voorstelling van zaken is door velen in onze kerken overgenomen en is eigenlijk gemeengoed geworden. Ik vrees dat weinigen zich realiseren dat daarmee wordt afgeweken, zoals ik hiervoor aangaf, van een lijn die oude papieren heeft. Ik durf zelfs te zeggen dat deze oude lijn één van de kenmerken van de prediking van de kerken der Afscheiding is geweest. Zelfs heeft in de negentiende eeuw een generale synode van onze kerken (1846) hierover eens een duidelijke uitspraak gedaan.

Al met al aanleiding om in ons blad toch nog eens wat nader op dit thema door te gaan. Veel jaren geleden schreef ik al eens een serie artikelen over 'de drie stukken'. Ze zijn nog wel te vinden op de website van *Bewaar het Pand*. Maar opnieuw aandacht voor dit belangrijke onderwerp hoeft niet verkeerd te zijn. Wat mij betreft: hetzelfde u te zeggen is mij niet verdrietig. En misschien mag het ook enig persoonlijk geestelijk nut

hebben.

Laten we overigens niet vergeten in welk kader deze dingen staan. Het gaat om de enige troost in leven en in sterven. Die is niet te ontvangen door het hebben en verdedigen van een zuiver standpunt over de toe-eigening van het heil. Of door een strikte louter verstandelijke gebondenheid aan de oude gereformeerde leer. De ware troost zal alleen ons deel zijn wanneer wij door genade van Christus zijn. Door Hem verlost, aan Hem verbonden, met Zijn Geest bedeeld. Met andere woorden: door het waarachtig geloof in de Zoon van God.

Over dat geloof schreef Zacharias Ursinus, één van de opstellers van de Heidelbergse, helder en bevindelijk. Ter voorbereiding op onze Catechismus uit 1563 schreef Ursinus een jaar tevoren zijn *Grote Catechismus*. De eerste vraag met het antwoord luiden als volgt: *"Welke vaste troost hebt gij, in leven en sterven? Dat ik door God naar Zijn beeld en tot het eeuwige geschapen ben; en dat God, nadat ik dit moedwillig in Adam verloren had, uit onmetelijke en onverplichte barmhartigheid mij in Zijn genadeverbond heeft opgenomen, om mij, die geloof, vanwege de gehoorzaamheid en dood van Zijn Zoon, die Hij in het vlees gezonden heeft, gerechtigheid en het eeuwige leven te schenken; en dit Zijn verbond heeft Hij in mijn hart door Zijn Heilige Geest, die mij naar het beeld Gods hervormt en in mij Abba Vader roept, en door Zijn Woord en de zichtbare tekenen van dit verbond verzegeld."*

J.M.J. Kieviet

Er volgt nog een stukje uit het leven van de oude ds Wisse. Bij leven en welzijn verschijnt er in november een boek over hem (en over ds F.P.L.C. van Lingen) met een levensschets, veel overdenkingen en foto's. Op de lange duur was de taak voor Wisse - gemeentepredikant *en* redacteur van De Wekker *en* docent aan de Theologische School - erg zwaar. Zijn weg leidde naar Zierikzee.

Zierikzee

Ds G.J. Bloemendaal leidde de bevestigingsdienst in 1906. Wisse deed zijn intrede met de tekstwoorden: "Want wie is meerder? Die aanzit of die dient? Is het niet die aanzit? Maar Ik ben in het midden van u als Eén Die dient." De preekstoel in het kerkgebouw aan de Meelstraat was erg bekrompen en had zo'n smal deurtje, dat het vergroot moest. Dat deden ze graag voor de nieuwe dominee. Het was een héél andere tijd. Het eiland Schouwen Duiveland was nog een afgesloten gemeenschap. In de kerk te Zierikzee waren hoegenaamd alle leden familie van elkaar; ze heetten bijna allemaal Den Boer, Legemate, Boote, Bij de Vaate, De Bruijne. Regelmatig kwam het voor, dat twee jonge mensen moesten gaan trouwen - gedwongen huwelijken. De jonge mensen deden dan eerst schuldbelijdenis. Zo kende men in die dagen meer plaatselijke gebruiken, die wij zo nu niet meer hebben. Dat blijkt ook uit het volgende: Het voortgezet onderwijs was allemaal openbaar. In die oude tijd was men nog tegen Christelijk onderwijs. Dat is nog lang zo gebleven.

Bij een begrafenis gingen de vrouwen niet mee naar het graf; dat was zo tot het einde van de jaren veertig.

Belijdeniscatechisanten werden erop gewezen, dat belijdenis der waarheid nog niet genoeg is tot zaligheid. Het hart moet vernieuwd worden door de werking van God de Heilige

Geest. Bidt gedurig dat de Heere het schenkt uit vrije genade. In de tijd dat Wisse predikant was te Zierikzee is de gemeente flink gegroeid. Op Oudejaarsavond 1908 kon het vergrote kerkgebouw aan de Meelstraat opnieuw in gebruik genomen worden. Wisse preekte ook hier Schriftuurlijk, opbouwend en troostvol. In de gemeente wist hij orde op zaken te stellen. Hij heeft zich volledig gegeven voor de zaak van Gods kerk.

Emeritaat

In oktober 1920 ging hij met emeritaat. Hij schreef toch nog regelmatig in De Wekker. We lezen: "Het zou niet overbodig zijn, dat de voorgangers in onze gemeenten op de noodzakelijkheid werden gewezen, om 's zondags vooral in het gebed niet te vergeten het opkomend geslacht, vooral de rijpere jeugd, met het oog op de ernst der tijden. Het is in één woord ontzettend, zoals er overal jacht wordt gemaakt om ons jong volk van de kerk en van de waarheid af te trekken. Overal worden strikken gespannen. Ouders, denkt aan de gevaren, waar uw kinderen mee worden bedreigd."

Toen hij zijn einde voelde naderen, sprak hij tegen zijn huishoudster: "Als ik straks overleden ben..... Alles wat je hier in dit huis vindt, wat met *mijn hand* geschreven is, dat moet je *daar* onder die boom verbranden!" Dat is ook gebeurd.

Treffend is wat hij eens in De Wekker schreef: "Waar anderen niet achter kijken, daar worden predikanten mee bekend. Veel dingen zijn er, die zij te weten komen en die met hen in het graf gaan. Wat kunnen de ervaringen van slechts één enkele week al veel zijn."

Een maand voor zijn overlijden preekte hij nog. Hij was het met de Heere eens; het was hem goed, wat de Heere deed. Docent F. Lengkeek vroeg hem of hij hoop mocht heb-

ben. Wisse antwoordde: "Het is enkel genade! Het gaat naar huis." Waar zijn krachten afnamen, zag hij er met verlangen naar uit, dat zijn plaats in Zierikzee door een ander ingenomen zou worden. Student S. van der Molen preekte met Kerst enkele keren in Zierikzee. Vanaf dat ogenblik leefde bij Wisse de hoop dat hij zijn opvolger zou worden. Maar Wisse zei niets tegen hem. Inderdaad werd kandidaat Van der Molen beroepen. Deze wilde niet naar een grote gemeente, maar kon toch niet van het beroep naar Zierikzee afkomen. De Heere riep.

Lievelingspsalm

Zaterdagochtend 20 augustus 1921 zat de oude Wisse nog op. Ouderling J. Quant kwam en vroeg: "Hoe is het ermee, dominee?"

"Niet best, hoor," was het antwoord, "kregen we maar bericht van onze kandidaat."

"Och," zei Quant, "maak je maar niet bekommerd, dominee, die komt hier. Dat heeft God mij geopenbaard."

"Ik kan van jouw geloof niet leven," zei Wisse. Maar zaterdagmiddag kwam een brief van kandidaat Van der Molen en Wisse veranderde. Hij sprak: "Haal oude Quant." Deze kwam en Wisse zei: "Nu is het met mij wel anders. Het is net als bij Simeon - "Nu laat Gij, Heere! Uw dienstknecht gaan in vrede naar Uw Woord, want ik heb mijn laatste begeerte gekregen."

Zondagochtend hield hij het bed; hij had afscheid genomen van de kerkenraad en de oude Quant bleef bij hem. Zondagmiddag 21 augustus werd in de kerk vlak naast de pastorie zijn lievelingspsalm gezongen.

Gedenk aan 't Woord, gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven;
Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd.....

Door het open raam luisterde hij naar de samenzang. Hij keek Quant aan: "Hoor je het?" Een zucht en hij over-

leed - in de ouderdom van bijna 78 jaar. Zijn strijd was gestreden. Hij was verlost, God heeft hem wel gedaan. Toen hij begraven werd, liep heel Zierikzee uit. Het zag zwart van de mensen. In het sterfhuis las ds J.J. van der Schuit met de familie 1 Thess. 4: 13 - 5: 10.

Bij het open graf sprak hij: "De Heere had Wisse gaven gegeven, en wat zijn prediking van zo grote betekenis maakte, was dat zij in alles Schriftuurlijk was. Voor velen is hij tot rijke zegen geweest".

Een ernstig woord richtte Van der Schuit nog tot de gemeente, om te wandelen in de wegen, door Jac. Wisse haar aangewezen.

H. van der Ham

BOEKBESPREKINGEN

Dr. H.F. Kohlbrugge, *Op Nederlandse kansels*, gebonden, 314 blz., € 32,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2750-2. Bewerkt en van aantekeningen voorzien door H. Boele. In 2014 verscheen het boek 'Zonder kansel kon hij niet leven'. In het nu uitgegeven boek zijn 22 preken van Kohlbrugge (1803-1875) opgenomen die hij gehouden heeft in Nederland.

Vandaar de titel van het boek

'Op Nederlandse kansels.' Op zondag 29 juni 1856 mocht Kohlbrugge voor de eerste maal in ons vaderland voorgaan. Dit gebeurde in Vianen. De tekst was Genesis 3. Tussen 1856 en 1871 heeft Kohlbrugge 53 maal op een Nederlandse kansel het Woord van God gepredikt. De laatste keer dat dit gebeurde was op 12 november 1871 in Amsterdam. In de Waalse Kerk te Delft heeft Kohlbrugge zeven maal gepreikt. Met deze Prinsenstad had Kohlbrugge een bijzondere band. Hij vond het een eer om in deze stad te preken, 'de kerk van onze oude vader des vaderlands Willem van Oranje.' Dit zegt hij in een preek over Jesaja 43:1-3. In deze preek lezen we ook het volgende: "De Heere heeft steeds midden in de wereld een uitverkoren Kerk willen hebben, en die heeft Hij, die heeft Hij sinds drie eeuwen vooral ook in ons dierbare vaderland. Die Kerk is Zijn oogappel." In deze gemeente te Delft heeft Kohlbrugge ook kinderen gedoopt, wat hij in geen enkele andere Nederlandse gemeente heeft gedaan. Kohlbrugge heeft de kerk in Nederland nooit uit het oog verloren. In een preek over de Klaagliederen van Jeremia 5:21a zegt hij: "Mochten wij maar allereerst geopende ogen ontvangen om het eigenlijk oordeel van God te zien, waaronder wij als Nederlanders ons bevinden." In een preek over Matth. 11:25-28 zegt hij: "Het volk van Nederland heeft zoveel genoten boven andere volken! Maar hoe wordt God nu miskend en Zijn waarheid vertrappt en verwijderd gehouden uit de harten en uit de scholen." In de preek over Zacharia 4 spreekt Kohlbrugge over de band van Nederland met Oranje. "Ik spreek als gelovende, en zo als geboren Nederlander, als een die mee zeggen mag: 'Snijdt mij het hart vrij op, gij zult er Holland vinden!'; als een die wenst

Van de redactie

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 20 september 2016. Kopij graag binnen donderdag 8 september.

Ontmoetingsdag 'Bewaar het Pand'

We wijzen u nogmaals op de datum van de komende ontmoetingsdag: D.V. zaterdag 10 september op Urk in de 'Eben-Haëzerkerk', Almerelaan 1a. Sprekers: Ds. A. Baars, ds. D. Bos, ds. J. de Bruin en ds. P. Roos. Het onderwerp zal zijn: Medearbeiders van Paulus. Er zal kinderoppas zijn. Ook staat er tussen de middag een viskraam op het plein en in de hal zal een boekentafel staan. Aanvang ochtendsamenkomst half 11 en middagsamenkomst 2 uur. We hopen weer vele bekenden en ook nieuwe bezoekers te ontmoeten. Het is goed samen te zijn rondom het Woord en elkaar te ontmoeten, te spreken en vast te houden.

Wintercursus SSNR

Deze cursus heeft het komende seizoen als thema: Israël en de volken. Visie op de toekomst van Israël in Reformatie, puritanisme en Nadere Reformatie. Verdere informatie r.bisschop@kliksafe.nl

Catechisaties en verenigingen

Catechisaties en verenigingen gaan weer beginnen. De Heere verbindt er Zijn onmisbare zegen aan.

AvH

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 22,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 23,-per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

en bidt, dat hetgeen van Gods Woord bij de bijzondere personen vervuld wordt, ook geheel aan onze natie vervuld wordt; als een die vasthoudt aan het drievoudig snoer; Kerk, Oranje en Vaderland.’” Kohlbrugge heeft ook geprekeerd over de gelijkenis van de zaaier, op 9 augustus 1857 te Nigtevecht. De toepassing van deze preek willen we aan u doorgeven: “Wij hebben gehoord waardoor het dragen van vruchten wordt verhinderd en hoe de toestand van de akker is als het zaad opkomt en vrucht draagt. Nu is het nodig dat wij wat we gehoord hebben, eerlijk op onszelf toepassen. Wanneer de boosheid tegen het Woord der genade in ons opstijgt, zullen wij dat zeker gevoelen. Als wij niet willen dat de duivel het Woord bij ons wegneemt, moeten wij direct buigen voor het Woord, zoals David zegt in Psalm 119: ‘De HEERE is mijn Deel; ik heb gezegd dat ik Uw woorden zal bewaren.’ Als wij in tijden van verdrukking en vervolging toegeven aan de bezwaren van ons vlees en daarmee ingaan tegen het Woord, gaan we in tegen ons eigen geweten; en dat zullen wij weten en moeten erkennen. Wij zullen er goed aan doen te bedenken dat wie zijn leven wil behouden in deze wereld, het zal verliezen. En als wij afgeweken en gevallen zijn, moeten wij bedenken dat er geschreven staat: ‘Zal men vallen en niet weer opstaan?’ We moeten doen wat Petrus deed; hij ging uit en weende bitter. Als wij de zorgen van het leven, van de wereld, van de rijkdom en andere wereldse begeerten laten groeien, halen we daarmee een magerheid en een dorheid over onze ziel. Wij kunnen het weten en zullen moeten bedenken dat er geschreven staat: ‘Wie dan een vriend der wereld wil zijn, die wordt vijand Gods gesteld.’ En ook: ‘Wat baat het een mens die de gehele wereld zou winnen en zichzelf verliezen of schade zijns zelfs lijden?’ De gedaante

van deze wereld gaat voorbij. Sta op uit de doden en Christus zal over u lichten. Als wij met zorg vervuld zijn over de vrucht op de dag van de oogst, zullen wij er goed aan doen dat wij ons onbesmet en volkomen aan Christus overgeven, aan Hem Die uit de doden is opgestaan. Dan zal aan ons het Woord van de Heere vervuld worden: ‘Uw vrucht is uit Mij gevonden.’ Welgelukzalig is een ieder van u, die uit het rijk van de satan is overgezet in het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde. Hij is in zichzelf te ellendig, maar hij heeft het in dat Koninkrijk te goed om aan de duivel en de wereld iets toe te geven, en hij is er volkomen veilig. Amen.” Liefhebbers van de prediking van Kohlbrugge zullen dit boek zeker ter hand willen nemen en lezen.

Ds. A. Schot, Woorden van wijsheid voor zieken, gebonden, 109 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-5670.

Ds. A. Schot is predikant van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet. Dit boekje bevat dertig korte stukjes die te maken hebben met ziekte en de verwerking daarvan. Het boekje kan door zieken zelf aangeschaft worden om te lezen en kan ook door familie of kennissen aan een zieke gegeven worden. Veel behaatswaardige dingen zijn er in te vinden. Iets willen wij doorgeven uit dit boekje. Er is een meditatie over Matth. 9:12 ‘Die gezond zijn, hebben de medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn.’ We lezen op de blz. 63 en 64 “Deze Medicijnmeester heeft verstand van alle kwalen. Hij heeft ook het vermogen om Medicijnmeester te zijn. De meest bekwaame arts heeft zo zijn beperkingen. Voor Hem is echter geen kwaal ongeneeslijk. Er bestaan voor Hem geen hopeloze gevallen. Hij heeft ook de middelen die voor de uitvoering van de genezing nodig zijn. Deze Medicijnmeester beschikt over het Woord. Daarbij beschikt Hij over de Geest, Die Heere is en levend maakt. Hij is niet afhankelijk van de patiënt. En dan tenslotte nog dit als het over de Persoon van deze Medicijnmeester gaat: Er gaat een goed gerucht van Hem uit. Onder de Zijnen staat Hij zo goed bekend. Bent u bekend met Zijn diagnose en behandeling?”

PSALMZANGAVOND IN DE GROTE KERK TE SLIEDRECHT

Deo Volente 17 September 2016 zal er een traditionele psalmzangavond in de Grote Kerk te Sliedrecht gehouden worden. De psalmen zullen niet-ritmisch worden gezongen. Ds. A.T. Huijser (Ger. Gem. Sliedrecht) zal de opening verzorgen en Ds. C.P. de Boer (CGK Sliedrecht-Bethel) de sluiting. Het monumentale Naberorgel zal worden bespeeld door Jan de Winter (CGK Sliedrecht- Bethel), Wim Roukens (Ger. Gem. Sliedrecht) en René van den Bos (PKN Sliedrecht) De avond begint om 19.30 uur, de toegang is vrij. Er zal een kort appelwoord worden gehouden met aansluitend een collecte voor Light To Shine. Voor deze stichting werken Willianne en Elijah Olweny -den Hartog. Willianne komt uit Sliedrecht en is getrouwd met een Keniaan. Zij werken in Kisumu onder Aidspatiënten in de sloppenwijken. Ze brengen daar medische zorg en voedsel, maar bovenal het Evangelie!

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email:

webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

Begravenisonderneming de Jongh

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Waardenburg
0418 - 65 20 39

H. de Jongh

D.D.E. Meliëste

M.K. Ligthart

A.J. van Lieburg

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begravenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR, Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen
Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl